

Amerikansk sikkerhetspolitisk tenkning er fundamentalt endret.

USAs nye frykt for Kina

Bjørgulv Braanen

KOMMENTAR

«Glem Trump! Det har blitt et syndrom i Europa å snakke om Trump, Trump, Trump! Dere ser ikke hva vi forsøker å si og hva vi forsøker å gjøre», sa den amerikanske statsviteren Andrew A. Michta til en forsamling av diplomater, forsvarsfolk, embetsmenn og forskere på Leangkollen i Asker utenfor Oslo denne uka. Han var en av innlederne på Den norske Atlanterhavskomiteés årlige sikkerhetskonferanse. Det ble en leksjon i hvordan det amerikanske forsvars- og sikkerhetspolitiske etablissementet tenker. Michta er ansatt ved George C. Marshall senter for sikkerhetsstudier, men har også tilknytning til det amerikanske forsvarsdepartementet. Han understreket at han ikke snakket på vegne av noen andre enn seg selv, men det var åpenbart at han langt på vei presenterte offisiell amerikansk politikk. Donald Trumps inntreden i Det hvite hus har sjokkert mange i det forsvarspolitiske etablissementet både i USA og Europa, men Michta viste at hovedlinjene i presidentens politikk har støtte i breie sikkerhetspolitiske miljøer i Washington og Pentagon.

I Donald Trumps tale til FN's generalforsamling i september i fjor tok han skarp avstand fra globalisme og hyllet nasjonal suverenitet som forutsetningen for en fredfylt verden. Han hevdet at USA hadde respekt for alle lands selvstendighet, uavhengig av styresett. Likevel var det noen klare unntak; noen bandittnasjoner dette prinsippet ikke skulle gjelde for. Det landet som ble omtalt i mest positive vendinger var Saudi-Arabia, etterfulgt av Israel, India og Polen. Iran var på den andre siden utpekt som selve djevelen i Trumps verdensbilde. Landet ble gang på gang kalt et korrupt diktatur, og alle midler skulle tas i bruk for å bringe regimet i kne. Det er tydelig at USA her er i tett allianse med Israel og Saudi-Arabia og de andre Golfstatene. Andre regimer som skulle knuses med alle midler, var Venezuela. Den eneste nasjonen utover disse

NYE TRUSLER: President Donald Trump og nasjonal sikkerhetsrådgiver John Bolton i Det hvite hus.

FOTO: NICHOLAS KAMM, AFP/NTB SCANPIX

pariastatene som fikk negativ omtale, var Tyskland fordi landet importerer så mye gass fra Russland. I talen var USAs tidligere hovedfiende, Russland, knapt nevnt, mens Polen flere ganger ble framhevet som et forbilde. Det som likevel er Washingtons altoverskyggende frykt, er Kina, som nå ses på som en reell trussel mot USAs verdensherredømme.

Det skulle vise seg at den frittalende Andrew A. Michta hadde svært mye på tapetet på Leangkollen. Han nærmest formante, truet og irettesatte europeiske politikere for unnfallenhet

2008, da Georgia-krigen markerte et tydelig brudd. Så fulgte Ukraina i 2014. «Europa er igjen blitt et område med kamp om makt og innflytelse», sa Michta.

Der Trump i FN-talen knapt nevnte Russland, slo Michta fast at Kreml definitivt ikke har forsvunnet fra USAs trusselvurderinger. Han mente Russland nå var i ferd med å reetablere sin posisjon, også sørover, med økt innflytelse for eksempel i Syria. Han spådde også at Moskva vil engasjere seg i Libya. «Russland vil reformere den europeiske orden», hevdet den ameri-

være sikre på at Europa kan demme opp for Russland».

Han avviste også brutalt alle initiativer for å etablere en «europeisk forsvarspilar», som en slags plan B hvis USA sviktet. «Vi hører prat om europeiske hærer, om europeisk forsvarssamarbeid – det er ikke seriøst.» Alle eksperimenter, som Pesco-samarbeidet for å koordinere EUs sikkerhets- og forsvarspolitikk – er noe USA ikke vil like, sa Michta. «Da er vi ikke i Kansas mer», som han sa, et uttrykk fra «Trollmannen fra Oz» om ikke lenger å være på et trygt og rolig sted.

Han hadde flere amerikanske kraftuttrykk for å fortelle hvor dumt dette var. I hans optikk handlet Pesco utelukende om å fremme egen europeisk forsvarsindustri.

Det var mer enn tydelig at USA ville at det skulle kjøpes amerikansk forsvarsmateriell. Europa måtte bygge opp infrastruktur, havnekapasiteter og jernbane, slik at alt var lagt til rette for massiv amerikansk innrykking ved en kommende krig. Hans bekymring var ikke økonomi, men en lederskapskrise i Europa. «Europa desintegrerer», brexit, migrasjonskrise og en føderaliseringsspross i EU på sotteseng.

I dag står ikke USA overfor én, men to globale rivaler, Kina og Russland. Michtas hovedbudskap var at Europa måtte ta Russland, slik at USA kunne gå etter Kina. Han mente Kina ville følge det vanlige mønsteret for en imperialistisk makt; først hegemoni i egen region, så i større deler av verden. Han viste til militarisering av øyene i Sørkinahavet.

«Beijing skal fryses ut av det gode selskap, og ingen vet hvor langt amerikanerne er villige til å gå»

og manglende militær opprustning. Han bekreftet at det har vært et fundamentalt sikkerhetspolitisk skifte i amerikansk politikk, noe som kommer til uttrykk i den nasjonale sikkerhetsplanen fra 2017 og den nasjonale forsvarsplanen fra 2018. Tidligere var slike planer dominert av forestillinger om «End of History» og fredelig utvidelse av det vestlige økonomiske systemet. Etter Tysklands gjenforening kunne Nato ekspandere østover, først Polen, så Baltikum og videre østover. Det fantes også planer om å tilby Nato-medlemskap til Ukraina og Georgia. Denne utviklingen fortsatte helt til

kanskje statsviteren, før han raskt gikk over til trusselen fra Kina, som han karakteriserte som «en av de mest grunnleggende utfordringene på en mannsalder» – en utfordring som krevde svar.

Den utbredte frykten i europeiske hovedsteder for at Trump ville trekke seg fra Nato, var helt ubegrunnet, hevdet Michta. Hans «gode nyhet» på Leangkollen-konferansen var at USA ikke vil forlate Europa. Likevel, fordi USA vil være engasjert i Sørøst-Asia, må Nato-landene i en helt annen grad enn i dag stå for forsvaret selv. «Vi får en tøff situasjon i Stillehavet, i Sørøst-Asia. Vi må

Likevel var den største trusselen økonomisk. Den grunnleggende feilen Vesten gjorde var å slippe Kina inn i Verdens handelsorganisasjon (WTO) og flytte produksjonskapasiteten til Øst-Asia.

«Vi tok juvelene våre og ga dem over til Kina. Da kan vi ikke være overrasket over at kineserne utnytter det», sa han og signaliserte at USA nå legger opp til en altomfattende handelskrig mot Kina. Den pågående kampanjen mot Huawei er bare forpostfektninger. «En handelskrig blir jævlig for oss og for dere, men det blir enda mer jævlig for dem.» Nå skal forsyningskjedene tvinges tilbake til USA og Vesten. Det er liten tvil om at USA mener alvor. Beijing skal fryses ut av det gode selskap, og ingen vet hvor langt amerikanerne er villige til å gå. Denne uka kom nyheten om at Donald Trump har nominert David Malpass til ny sjef for Verdensbanken. Han har gjort seg spesielt bemerket som en kritiker av Verdensbankens utlån til Kina.

I Europa sjokkeres politikerne av Trumps uttalelser, men etter at den første stormen har lagt seg, følger man etter, først nølende, deretter mer offensivt. I mange europeiske land var det utenkelig å bruke 2 prosent på forsvaret. Nå er det i ferd med å skje. USAs skroting av atomavtalen med Iran og den påfølgende boikotten ble først møtt av sterke protester. Nå følger alle europeiske land etter. Det samme er i ferd med å skje med Kina. Tidligere har europeiske politikere vært sterke talsmenn for åpne handelsforbindelser med Kina. Den norske regjeringen har gjort alt som står i dens makt for å smigre regimet. Nå ser vi at flere og flere vestlige land er i ferd med å utpeke Kina til den største sikkerhetspolitiske utfordringen. Denne uka kom for eksempel den nye trusselvurderingen fra PST i Norge, der plutselig kinesiske Huawei dukket opp. Samme dag ble to ansatte i Huawei utvist fra Danmark etter en inspeksjon av arbeidstillatelsene deres. Dette skjer i liten grad ut fra en nøytral vurdering av hvor de største militære og sikkerhetsmessige utfordringene for Europa ligger. Det er i stedet et uttrykk for at europeiske land nok en gang følger etter når USA blåser i fløyta og utpeker nye hovedfiender. På overflaten er alle uenige med Donald Trump, men i virkeligheten følger alle med på ferden.

Bjørgulv Braanen

bjorgulv.braanen@klassekampen.no